

SECTION 2.

ENTREPRENEURSHIP, TRADE AND SERVICE SECTOR

Смельянов Олександр Юрійович

 д-р. екон. наук, професор, професор кафедри економіки підприємства та інвестицій
 Національний університет «Львівська політехніка», Україна

ОЦІНЮВАННЯ ПОЗИКОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ДІАГНОСТУВАННЯ ЇХ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

Економічний розвиток суб'єктів господарювання є можливим лише за наявності у них належного потенціалу такого розвитку [1, 2], який, своєю чергою, містить низку складників [3, 4], зокрема інвестиційний [5, 6], виробничий [7, 8], інноваційний [9–11], маркетинговий [12], збутовий [13–15], конкурентний [16, 17] та інші типи потенціалу підприємств. При цьому утворення потенціалу розвитку суб'єктів підприємництва потребує вдосконалення використання наявних у них ресурсів, насамперед, технічних [18], людських [19–21] та енергетичних [22, 23]. Важливу роль у процесі формування та реалізації потенціалу економічного розвитку підприємств відіграють також і фінансові ресурси, значна частина яких часто утворюється завдяки одержанню кредитів та інших видів позик [24, 25]. Враховуючи це, видається доцільним виділення серед видів економічного потенціалу підприємств їх позикового потенціалу.

Величину позикового потенціалу підприємства варто ототожнювати з максимально можливим обсягом позикових коштів фірми, який вона може утримувати в складі джерел утворення її господарських засобів і за якого ця фірма з високим ступенем імовірності своєчасно поверне всі узяті позики та сплатить відсотки за їх користування. Враховуючи запропонований підхід до оцінювання величини позикового потенціалу підприємств, при здійсненні такого оцінювання варто брати за основу песимістичний прогноз очікуваних обсягів фінансових результатів господарської діяльності, тобто припускати можливість настання несприятливих умов її провадження.

Необхідно відзначити, що залежно від реалізації позиковий потенціал фірм може бути поділений на реалізований та нереалізований, а залежно від способу оцінювання – на абсолютний та відносний. Абсолютна величина позикового потенціалу підприємства може бути обчислена як дисконтована величина прогнозних сум повернення узятих підприємством позик за ставкою дисконту, що приймається на рівні усередненого кредитного відсотка:

$$P_{n\phi a} = \sum_{t=1}^T \frac{\Gamma_t}{(1+n)^t}, \quad (1)$$

де:

$P_{n\phi a}$ – абсолютна величина позикового потенціалу підприємств позикового потенціалу підприємства, грошових одиниць;

Γ_t – прогнозна величина сум повернення залучених підприємством позик та сплати процентів за ними у t -ому часовому проміжку, грошових одиниць;

T – загальна усереднена тривалість погашення усіх узятих підприємством позик у відповідних часових одиницях виміру;

n – усереднена ставка відсотків за користування позиками, узятими підприємством, частки одиниці.

Тоді відносний рівень нереалізованого позикового потенціалу підприємства може бути обчислено за такою формулою:

$$P_{nфв} = 1 - \frac{P}{P_{nфа}}, \quad (2)$$

де:

$P_{nфв}$ – відносний рівень нереалізованого наявного позикового потенціалу підприємства, частки одиниці;

P – загальна величина позикового капіталу досліджуваного підприємства на момент оцінювання його наявного позикового потенціалу, грошових одиниць.

Тоді за допомогою показника відносного рівня позикового потенціалу суб'єктів господарювання можливо поділити їх на групи за ступенем фінансової стійкості цих суб'єктів. З цією метою пропонується застосовувати таку градацію цього ступеня: незадовільна фінансова стійкість, за якою відносний рівень позикового потенціалу підприємства є від'ємним; задовільна фінансова стійкість, за якої відносний рівень позикового потенціалу підприємства знаходиться у проміжку між нулем та 1/3; висока фінансова стійкість, за якої відносний рівень позикового потенціалу підприємства знаходиться у проміжку між 1/3 та 2/3; дуже висока фінансова стійкість, за якої відносний рівень позикового потенціалу підприємства знаходиться у проміжку між 2/3 та одиницею. Отже, оцінювання позикового потенціалу підприємств може розглядатися як інструмент діагностування їх фінансової стійкості.

Список використаних джерел:

2. Ємельянов, О. Ю. (2019). *Потенціал економічного розвитку підприємств: інструментарій та моделі оцінювання: [монографія]*. Львів: Національний університет «Львівська політехніка».
3. Коновал, В. В. (2014). Оцінювання потенціалу розвитку підприємств легкої промисловості. *Вісник ХДУ*, (6 (2)), 206–209.
4. Лесик, Л. І. (2013). Типологія видів і чинників формування економічного потенціалу підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*, (23), 271–278.
5. Лесик, Л. І. (2015). *Показники та методи оцінювання економічного потенціалу машинобудівних підприємств* (дис. ... канд. екон. наук). Національний університет «Львівська політехніка». Львів, Україна.
6. Гришко, В. А., Ємельянов, О. Ю. & Крет, І. З. (2010). Оцінювання поточного та стратегічного рівня інвестиційного потенціалу машинобудівних підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління*, (683), 210–215.
7. Ємельянов, О. Ю., Крет, І. З. & Сегедій, О. М. (2003). Інформаційне забезпечення аналізу інвестиційного потенціалу галузей економіки. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління*, (484), 66–71.
8. Войцехівська, В. В., Войцехівська, Ю. В. & Висоцький, А. Л. (2012). Методи прогнозування розвитку виробничого потенціалу підприємств. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» «Проблеми економіки та управління»*, (725), 42–48.
9. Плешка, А. Р. (2011). Фактори, що впливають на розвиток виробничого потенціалу. *Наук. праці Нац. ун-ту харч. технологій* (37/38), 279–283.
10. Гришко, В. А. (2010). Показники та методи оцінювання інноваційного потенціалу машинобудівних підприємств. *Схід*, (7(107)), 18–21.
11. Родіонова, І. В. (2013). Методи оцінки інноваційного потенціалу промислових підприємств. *Економіка розвитку*, (4 (68)), 96–99.

12. Тищенко, Т. І. (2015). Оцінювання інноваційного потенціалу промислового підприємства. *Вісник ДВНЗ УДХТУ*, (2 (2)), 65–71.
13. Мороз, Л. А. & Лебідь, Т. В. (2009). Стратегічний аналіз маркетингового потенціалу підприємства. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Серія «Логістика»*, (649), 214–219.
14. Ємельянов, О. Ю., Висоцький, А. Л., Симак, А. В. & Петрушка, Т. О. (2017). Методичні засади оцінювання попиту на продукцію машинобудівних підприємств. *Маркетинг і менеджмент інновацій*, (3), 198–212.
15. Висоцький, А. Л. (2014). Сутність та особливості збутового потенціалу як складової частини сукупного економічного потенціалу підприємств. *Науковий вісник НЛТУ України*, (24.8), 225–233.
16. Висоцький, А. Л. (2014). Види, чинники та об'єкти управління збутовим потенціалом машинобудівного підприємства. *Науковий вісник НЛТУ України*, (24.7), 315–323.
17. Ємельянов, О. Ю., Лесик, Л. І. & Петрушка, Т. О. (2016). Моделювання показників оцінювання конкурентного потенціалу промислового підприємства. *Актуальні проблеми економіки*, (4), 340–348.
18. Карачина, Н. П. (2014). Конкурентний потенціал та його роль у формуванні конкурентоспроможності підприємства. *Економічний простір*, (86), 164–172.
19. Колещук, О. Я., Ємельянов, О. Ю. & Гришко, В. А. (2009). Оцінювання впливу чинників на рівень знешення основних засобів визначення можливостей щодо його нормалізації. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка» Проблеми економіки та управління*, (640), 47–55.
20. Верхоглядова, Н. І. & Русинко, М. І. (2013). Характеристика і структура трудового потенціалу підприємства. *Інноваційна економіка*, (4), 37–40.
21. Линенко, А. В. & Шевченко, О. Л. (2008). Сутність й аналіз трудового потенціалу підприємства за показниками ефективності його використання. *Держава та регіони.. Серія: Економіка та підприємництво*, (4), 111–116.
22. Янковська, Л. А. (2006). Оптимізація трудового потенціалу в системі менеджменту персоналу промислового підприємства. *Актуальні проблеми економіки*, (9), 200–203.
23. Концеба, С. М. & Непочатенко, О. О. (2007). Енергозберігаючі технології в Україні: економічний ефект та перспективи впровадження. *Збірник наукових праць УНУС*, (63), 1–5.
24. Yemelyanov, O., Symak, A., Petrushka, T., Zahoretska, O., Kusiya, M., Lesyk, R. & Lesyk, L. (2019). Changes in Energy Consumption, Economic Growth and Aspirations for Energy Independence: Sectoral Analysis of Uses of Natural Gas in Ukrainian Economy. *Energies*, (12(24)), 4724.
25. Yemelyanov, O., Petrushka, T., Symak, A., Trevocho, O., Turylo, A., Kurylo, O., Danchak, L., Symak, D. & Lesyk, L. (2020). Microcredits for Sustainable Development of Small Ukrainian Enterprises: Efficiency, Accessibility, and Government Contribution. *Sustainability*, (12(15)), 6184.
26. Васюренко, О., Ляшенко, В. & Подчесова, В. (2014). Ефективність кредитування фізичних та юридичних осіб банками України: методологія аналізу стохастичних границь. *Вісник НБУ*, (1), 5–11.